

Peter Strauven ziet het wel zitten met Sint-Jacob en ZWK

“Ik probeer tussen de noten te articuleren”

Wie hem voor het eerst ontmoet, krijgt aanvankelijk het gevoel dat hij te maken heeft met een wat zenuwachtig type, genre verstrooide professor. Maar eens je enkele minuten met hem in gesprek geraakt, blijkt Peter Strauven een uiterst charmante man te zijn, die met veel enthousiasme en precisie praat over zijn hobby, die intussen is uitgroeid tot zijn job.

En of, dat hij die boeiend vindt en nog boordevol ideeën zit om allerlei zaken te realiseren en bekend te maken in soms minder gekende orgelmuziek. Wij ontmoeten hem elke maand als organist-titularis van Sint-Jacob, waar hij niet alleen opvalt door zijn deskundige begeleiding van onze gezangen, maar waar hij ook bewijst over een zeldzaam improvisatietalent te beschikken, met muziek die haast naadloos aansluit bij de pas gezongen muziekstukken. Misschien in de toekomst toch eens ietsje langer blijven luisteren naar de laatste orgelklanken?

Zelf is Peter Strauven afkomstig uit Leuven. Hij woonde lange tijd in Leuven en later in de Antwerpse Lange Nieuwstraat, vlakbij Sint-Jacob dus. Maar nu is hij verhuisd naar de rust van het Namense. En dat bevalt hem uitstekend.

Hoe kwam je ertoe te kiezen voor muziek?

Peter Strauven: “Ik had niet echt grote voorbeelden in de familie, maar het verliep een beetje op de klassieke manier. Ik kon goed zingen en bij mijn eerste communie vroeg de zuster van het kinderkoor aan mijn ouders waarom ik niet naar de muziekschool ging. En dat boeide me wel. Ik had ook het geluk – dat stelde ik later vast – dat ik terecht kwam bij een uitstekende leraar notenleer, bij

wie ik zelfs zeven sleutels aanleerde. Ik speelde daar ook gecombineerd piano en viool. En dat laatste instrument was dan weer heel interessant bij het werken met een orgel. Een viool is expressief, je leert er nuances bij die de muziek beïnvloeden, die je ook kan gebruiken bij een orgel. Binnen het register tracht je immers tussen de noten te articuleren, zonder dat het een eentonig spel wordt tussen het begin en het einde van het werk.”

Maar je ging verder muziek studeren.

“Inderdaad. Alleen viool en piano voldeden me niet. Pas op, ik las ook graag, was geïnteresseerd in geschiedenis, maar toch vooral in de muziek. En dus zocht ik in Leuven naar een ander soort klavier. Ik volgde er ook de opleiding musicologie aan de faculteit Letteren van de KU Leuven en dat doet je nadenken. Muziek ook op een verstandelijke wijze benaderen, is gewoon een verrijking.”

Hoe kwam je dan in Antwerpen terecht?

“Ik werd gastprofessor aan het conservatorium in Antwerpen. Ik kreeg allerlei verzoeken uit kerken rond het Antwerpse om in te springen voor de originele organisten. Zo speelde ik bijna elke zondag ergens anders en kwam ik in contact met heel veel verschillende instrumenten. Toen Peter Van de Velde van de Sint-Theresiakerk in Berchem benoemd werd tot organist in de kathedraal, nam ik daar een tijdje een heel leuk orgel over. En uiteindelijk werd ik benoemd tot organist-titularis aan de Sint-Jacobskerk in Antwerpen.”

Zijn er momenteel – algemeen gesproken - organisten te weinig?

“Gezien het verminderd aantal erediensten denk ik dat er zeker nog genoeg organisten over blijven. Maar in het algemeen is het kerkelijke toekomstperspectief niet aantrekkelijk, zeker niet omdat sommige kerken tevreden blijken met amateurs, die in hun vrije tijd gratis de erediensten muzikaal opluisteren. Al geldt dat uiteraard niet voor alle kerken en zeker in Sint-Jacob word ik als professionele muzikant voldoende en correct betaald.”

Je hebt dus een job als professor en als organist-titularis, maar ondertussen ben je nog bezig aan een doctoraat voor de Faculteit Letteren aan de Leuvense univ...

“Het onderwerp is inderdaad ‘De 18de eeuwse klaviermuziek uit de Zuidelijke Nederlanden’. Je zou er versteld van staan hoeveel interessante werken en orgels er nog in Vlaanderen vertoeven. Dikwijls van een hoge kwaliteit. Zelfs Leopold Mozart schreef daarover reeds lang geleden. Maar wat gebeurde ermee? Het klassieke antwoord is dan dat ze er een beetje op improviseerden. Dat vind ik echter een iets té mager antwoord. We weten immers nog veel te weinig over de muziek die ze erop speelden. Ik kan niet alle kerken in dit land bezoeken waar een orgel staat. Ik probeer dus systematisch de bibliotheken en de kerkarchieven te raadplegen om daarover meer te weten te komen. Zo kom je heel wat onbekende werken voor orgel tegen, zoals van de 18de-eeuwse organist van de Antwerpse kathedraal en een Tiense kapelmeester, concerten voor orgel die ik intussen op CD gezet heb. Met heel wat goeie reacties trouwens.”

Naast het gebruik van het huidige Anneessensorgel en wetende dat er restauratiewerken aan het Forceville-orgel bezig zijn, liet je ons onlangs in Sint-Jacob kennis maken met een derde orgeltje, het zgn. Händel-orgel. Waar kwam dat vandaan?

“Ik heb dat eigenlijk zelf de naam ‘Händel-orgel’ gegeven, maar het orgel werd

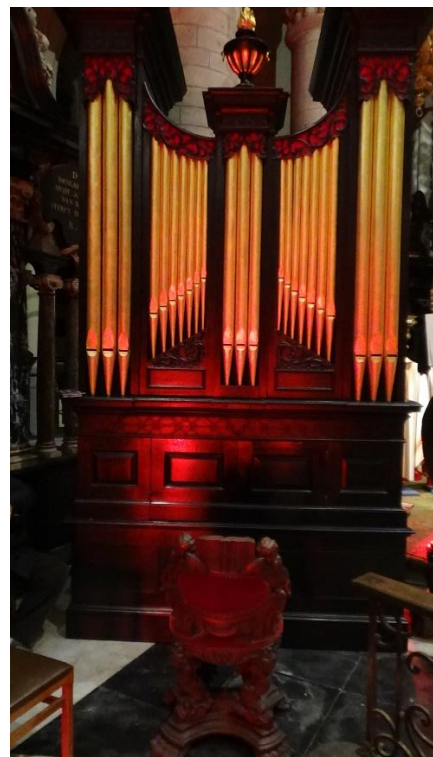

Het Snetzler-orgel met rechts de H.-Cecilia en links een afbeelding van Händel met een tekst uit de ‘Messias’.

in 1777 gebouwd door de meest gerenommeerde orgelbouwer van die tijd, een zekere Snetzler, een Zwitser die in Londen woonde en daar de orgels leverde voor Buckingham Palace, Westminster Abbey en allerlei kathedralen. Ik denk dat dit orgel het enige Engelse barokorgel in ons land is en dit soort orgel is het oudste bestaande orgel in de Verenigde Staten. De eigendom van zulk origineel instrument uit de 18de eeuw kan je vergelijken met het bezit van een Stradivarius bij een violist. Het stond dan ook niet in de Sint-Jacobskerk zelf, maar het was eigendom van de Antwerpse familie Cols, die het uit hun huis wilde verwijderen nadat vader overleden was. Via via hebben ze mij dan gecontacteerd.”

Het bleek nog niet helemaal geroedeerd te zijn...

“In de ijskoude kerk bleek dat er nog enkele pietluttige details moesten bij geregeld worden. Het is een luxe om zulk instrument te bezitten, waarop je de muziek uit de 16de, 17de en 18de eeuw kan spelen, maar het vraagt natuurlijk nog wat aanpassing. Het werd immers dikwijls beschouwd als een modieus object. Het was prestigieus om zulk orgel te bezitten. Te meer omdat waarschijnlijk ‘The Messiah’ van Händel op zulk instrument in première zou gespeeld

Denk je er zelf nooit aan om naar het buitenland uit te wijken?

“Ik ben zeker geen fetisjist, maar ik prijs me gelukkig dat ik al ooit een recital mocht spelen op het fameuze orgel van de St.-Sulpicekerk in Parijs, in de Finlandia-concerthall in Helsinki (‘de eerste keer dat ik voor veel publiek op het podium van een concertzaal speelde’). Ik heb in verschillende kerken gespeeld in Zuid-Frankrijk, in Tsjechië, in Duitsland...

Maar ik zou er me zeker niet vestigen. In de praktijk kan ik werken in een kerk met drie verschillende orgels en dat is een heel aantrekkelijk gegeven. Als het Forceville-orgel in Sint-Jacob gerestaureerd is, zijn er veel mogelijkheden om er opnieuw veel Vlaamse muziek op te spelen. Ik heb in die kerk ook meer kansen om romantische Franse muziek uit te voeren. Elders blijf je afhankelijk van de instrumenten van iemand anders. Maar ik ben hier opgegroeid, terwijl de orgelcultuur en de liturgie in het buitenland toch enigszins anders ligt.”

Als jouw doctoraat af is, openen er zich misschien wel andere deuren?

“Dat kan, maar misschien gaan er ook andere deuren dicht. Al zal ik niet ontkennen dat een doctoraatstitel mooi staat op een visitekaartje. Toch denk ik dat de muziek die ik bestudeer een niche is en niet dadelijk ingang vindt in het huidige repertoire. De mensen willen graag horen wat ze kennen, wat ze al vooraf zelf mooi vinden en zo blijft er dikwijls een status-quo over op gebied van muziekkeuze. Maar het zou misschien een uitstekend idee zijn om eens een concert te geven zonder programma, zodat iedereen onbevangen naar een aantal werken kan luisteren en ze al dan niet mooi vinden.”

Waarom eens geen concert geven zonder programma?”

Over dromen, praat je niet zo graag, maar je bent wel geweldig enthousiast over Sint-Jacob. Waarom dan?

“Een kerk als Sint-Jacob is toch iets enig en ze beschikt – na restauratie – alvast over drie heel degelijke orgels. Maar ook haar patrimonium is onvergelijkbaar. Al beseffen velen het niet.

Een Forceville-orgel ‘contemporain’ met het koorgestoelte: dat is voor de 18de eeuw gewoon uniek in onze contreien. Weet je trouwens dat er van hun archief niet minder dan 800 inventarisnummers in de databank zitten. Met vermelding van de organisten of violisten die erop gespeeld hebben. Dat is allemaal bewaard. Net

als de plaats waar het uitgevoerd werd trouwens. Ook het repertoire uit de 19de eeuw voor koor en orgel verdient op dat gebied zeker de aandacht. Ook voor de Zingende Wandelkring. Meestal is dat ook voor organisten interessanter dan het begeleiden van arrangementen. Zo zijn er bijvoorbeeld interessante missen zoals die van Rheinberger, die jullie al ooit brachten. Ik denk trouwens dat jullie koor best nog dat soort muziek op een prima manier kan brengen. Ik heb er ook wel begrip voor dat het niet altijd motiverend is om voor een beperkt publiek te moeten zingen, maar het enige wat me soms stoort, is dat jullie wel eens te veel praten terwijl ik speel. Het zal wel niet zo bedoeld zijn, maar soms vind ik dat een gebrek aan respect. Maar voor het overige geen kwaad woord over onze samenwerking.”

Heb je nog een aantal directe plannen in Sint-Jacob?

“We plannen binnenkort opnieuw een concertreeks in Sint-Jacob. We willen ook een CD maken met muziek op het Anneessensorgel. Ik denk ook dat doorheen de jaren de orgelmuziek en het gregoriaans blijven, al dan niet in de liturgie. De kerk bezit de hele klassieke traditie van veel jaren geleden tot nu. Kunst en cultuur kunnen toch ook best verbonden worden en ze kan de kerk juist aantrekkelijk maken door hetgeen erin gebeurt. Nee, ik zie de toekomst van Sint-Jacob heel positief in.”

Je maakte allicht al enkele leuke dingen mee in jouw muzikale carrière.

“Eén van de meest ontroerende dingen die ik hier al meemaakte was het afscheid dat een koor gaf aan zijn koster-organist. Die al wat oudere man had altijd wel zijn plan getrokken in zijn parochie met het materiaal dat er was. Maar toen hij na een rondleiding in de kerk ook zelf mocht spelen op het grote orgel van Sint-Jacob, bewoog hem dat tot tranen toe en we kregen zelfs nog drie bedankbrieven achteraf. Het zet je weer met de voeten op de grond en je beseft weer waarmee je bezig bent.

Een hele eer vond ik ook dat ik aangesproken werd door een productie bureau. Ze maakten een filmisch overzicht van alle grote theaterproducties die Jan Fabre had gerealiseerd en ik heb op orgel alle muziek daarbij geïmproviseerd. Het werken met een filmploeg en het improviseren voor het grote scherm was wel een aparte ervaring.”

Improviseren behoort trouwens tot jouw specialiteiten. Wordt het zoals woordimprovisatie nog aangeleerd in de conservatoria?

“Ik vind het woord ‘conservatorium’ eigenlijk een akelig woord: alles conserveren. Maar ja, improviseren is wel degelijk een vak voor orgelstudenten. Buiten in de jazzopleiding zie ik het nergens in een programma opduiken. Misschien toch wel jammer.”

Muziek in de oorlogsjaren

Ze konden toch zo schoon zingen...

Ten westen van Langemark verbraken jonge regimenten onder het zingen van 'Deutschland, Deutschland über alles' de eerste linie van de vijandelijke stellingen en namen ze in.

Dat beweerde althans een Duits communiqué dat verspreid werd op 11 november 1914.

Tussen 21 en 23 oktober werd in Langemark een veldslag uitgevochten waarbij heel wat jonge, onervaren Duitse rekruten omkwamen.

Gezongen hebben die 'arme dutsen' langs geen kanten.

Soldaten in het heetst van de strijd vloeken, roepen naar elkaar of op hun moeder, kotsen en doen het, zeker bij hun vuurdoop, in hun broek.

Zingen komt daar niet bij te pas.

Dat gebeurt alleen in de opera, in opgeblazen verhalen en leugenachtige communiqués.

Voor en na de strijd kan er natuurlijk nog wel eens een liedje af.

Mijn moeder had een grondige hekel aan die overwinnaars van mei 1940 die haar jonge leven in de vernieling hadden geholpen. Maar na de oorlog bleef ze maar herhalen: ze konden toch zo schoon zingen. *Auf der Heide blüht ein kleines Blümelein*. Het moet mijn eerste gefrazel in een andere taal geweest zijn.

In de kroeg, daar zingen (zatte) soldaten.

Op hun repertorium staan dan per se krijgsliederen.

Toen ik destijds aan het toenmalige Oostfront zullen we maar zeggen, de wacht hield, loeiden mijn medestrijders in de kantine *Michelle, ma belle, I see a red door, I want it painted black*, en *Strangers in the night exchanging glances*. Met *These Boots Are Made for Walkin'* ging de hele meute bijna door het dak en bij het *Are you ready boots?* leek het echt of het in Keulen — een stad niet ver uit de buurt — donderde. Geen wonder dat de Russen liever achter hun gordijn bleven.

De Sovjets hadden trouwens zelf een legendarisch trucje om hun tegenstanders de stuipen op het lijf te jagen. Telkens hun infanteristen op de Duitsers afstormden — we spreken nu over de Tweede Oorlog — brulden zij ononderbroken een oorverdovend *hoera, hoera*. Dat deden ze niet alleen om de vijand te intimideren, maar ook om zichzelf op de been te houden. Wie het riskeerde om pas op de plaats te maken, laat staan om terug te keren, werd genadeloos door zijn eigen officieren neergeknald.

Zongen die krijgshaftige Russen dan niet?

Ja natuurlijk. Op het podium.

Stoere soldateske liederen zongen ze dan of weemoedige liederen over de Wolga of over een soort roos, Kalinka, die om één of andere reden verliefd moet worden. Het Koor van het Russische Leger was in volle koude Oorlog het Russische exportproduct par excellence. Indrukwekkend, spectaculair met die mix van zang en dans, oogstrelend en misleidend, want kijk eens hoe vredelievend wij in onze pronte uniformen wel zijn.

Wij, piotten, zongen ook in dat — heel wat zieliger — uniform van ons.

Ene Willem de Meyer leidde de dans met trekzak en grote mond.

En dan ging het van Roosmarijntje met een rozenmond en bolle wangen en een Annemarieke dat al bij de soldaten ging haspen en spinnen en straffer nog, soldaatjes beminnen. *Hoepsasa, fallala, Annemarie.*

Met dat haspen en spinnen zouden we nooit tot in Moskou geraken, zoveel was zeker.

(Leg die Ivans maar eens uit wat ‘haspen’ betekent.)

Meer indruk, en nu gaan we even wat verder terug in de tijd, moeten tijdens de Amerikaanse Burgeroorlog de Drummer Boys gemaakt hebben.

Soms piepjonge kereltjes waren het die, uitsluitend gewapend met een grote trom, hun oprukkende makkers begeleidden.

Niet om de vijand de daver op het lijf te jagen, maar om de bevelen van de officieren met een soort gecodeerde roffels door te seinen. Aanvallen, terugtrekken, hergroeperen, de Drummer Boy roffelde het tot in alle gelederen.

Als men de schilder Gustaaf Wappers mag geloven, werden ook de Belgen — toen ze feitelijk nog geen Belgen waren — in hun krijgsverrichtingen tegen de Hollanders in 1830 door drummende kereltjes aangevuurd. Op het magistrale schilderwerk van Wappers *Tafereel van de Septembertagen 1830 op de Grote Markt te Brussel* is zo'n (wat scheelogige) tamboer één van de centrale figuren. Het werk hangt in het Musée Fin-de-Siècle Museum (ja, sorry, zo heet dat tegenwoordig) in Brussel. Het siert de inkomhal en je hoeft dus niets te betalen.

Onder bugelgeschal trok de United States Cavalry ten strijde tegen de roodhuiden.

Tariiiii! Tarataaa! Taratata! Zo klonk dat (althans volgens de albums van Lucky Luke!).

Die halfnaakte beschilderde en bepluimde cultuurloze barbaren — we geven maar het beeld weer dat we uit de cowboyfilms van onze jeugd jaren meekregen — wisten als antwoord niets anders uit te kramen dan wat woordeloos getier en geschreeuw.

In de film *The Buccaneer* gaan de Schotse Highlanders gewapend met doedelzak en trommels hun vijand, de Amerikanen notabene, tegemoet.

En in *Barry Lyndon* voeren de drummers de British grenadiers ten aanval. Gezongen wordt er niet.

In *The Bridge on the River Kwai* fluiten de — Engelse — bouwers van de brug een vrolijk deuntje, maar qua authenticiteit rammelt die film nu eenmaal aan alle kanten.

Sjarel ik heb uw kat gezien, neen, een fatsoenlijk mens trekt er niet mee ten oorlog!

Werd er dan echt nooit gezongen in de strijd?

Wel, onze broeders en zusters in de Heer, die kenden er wat van.

Die plaveiden zo af en toe hun weg naar het paradijs met vrome gezangen.

Het christendom was nog maar net uit de startblokken geschoten of hun fanatiekste vertegenwoordigers keerden zich tegen de antieke cultuur. Beelden en kunstwerken die op een of andere manier naar een concurrent verwezen, moesten er geheel of gedeeltelijk aan geloven. ‘Tijdens het werk’, terwijl ze bijvoorbeeld de tempels van Carthago plunderden, zongen ze dan deze stichtende tekst uit psalm 83: *Vernietig hen, zoals een vuur het bos op de berghellingen verbrandt. Blaas hen weg met uw storm.*

Eventjes terzijde en voor de goede orde. In 2015 namen die flinke kerels van Islamitische Staat in Palmyra drieduizend jaar oude beelden met hun mokers onder handen.

Zonder begeleidende deuntjes uiteraard, want wie in het Kalifaat muziek maakt, riskeert zijn kop. Al had de Griekse godin Athene geen noot gezongen, toch werd ze onthoofd en raakte ze zelfs een arm kwijt. Dan spreken we over het gerestaureerde beeld: in het jaar 385 hadden de christelijke beeldenstormers namelijk identiek hetzelfde gedaan met het arme schepsel.

Op het einde van dit jaar 2018 willen de zangers zingen over Oorlog en Vrede.

De Eerste Wereldoorlog zal dan net 100 jaar achter de rug zijn.

De ZWK was toen vijf jaar oud.

De zangers van toen hadden de ellendige jaren tussen '14 en '18 meegemaakt.

Niet zoveel later werden de meesten onder hen nog eens getrakteerd op een heruitgave.

Maar dan wel één die alle voorgaande oorlogen in gruwel en geweld overtrof.

De zangers die erbij waren en de verschrikkingen overleefden, hadden allemaal hun verhaal.

Dat hebben we vaak uit eerste hand mogen vernemen.

Dat werd soms ergens opgeschreven.

Tijdens de oorlog verscheen Eigen Krabbels niet.

Wel hield mijnheer Greeve tijdens die sombere dagen een dagboek bij.

Een enigszins ingekorte versie werd door de ZWK in eigen beheer uitgegeven.

Een fascinerende en merkwaardige getuigenis.

We mogen deze mensen, onze mensen, tijdens het concert niet vergeten.

Maar.

Men kan zingen over vrede zoveel men wil.

Doch laten we niet naïef zijn.

Zoals de Engelse historicus Keith Lowe het ons in zijn *Het woeste continent*, een boek over de nadagen van de Tweede Oorlog, op het hart drukt: de afwezigheid van oorlog is helemaal niet hetzelfde als de aanwezigheid van vrede.

De Romeinen wisten het ook: *Si vis pacem, para bellum*, wil je de vrede, bereid je dan maar voor op de oorlog.

Het *Nooit meer Oorlog* op de IJzertoren is een illusie.

In onze veilige en knusse cocon kunnen we alleen maar hopen dat we van het ergste gespaard zullen blijven.

Dat de conflicten ver van ons bed blijven.

Dat alleen de collateral damage voor ons bestemd is.

(Bedden ter beschikking stellen, zoiets.)

En het profijt.

In 2013 verkochten Vlaamse bedrijven voor 77 miljoen euro wapens aan Saudi-Arabië.

In 2014 verkochten Waalse bedrijven voor 400 miljoen euro wapens aan Saudi-Arabië.

Wapens waarvan een niet onaardig deel richting Syrië en Jemen ging.

Maar dat wisten we natuurlijk al.

advertentie

Johan Van Asch

Verzekeringsmakelaar

Lid FVF Federatie voor Verzekerings- en Financiële tussenpersonen **FSMA**

11081A

Gsm 0479 98 10 65 *Verzekeraar van het Radeske*

Ondernemingsnummer 0525.898.564

Agentschaphouder Baloise Insurance en Euromex

Je Makelaar

Je beste
Verzekering

Weet je dat...

...we enkele merkwaardige afwezigheden noteerden tijdens de voorbije repetities? Zo was er de ene week niemand uit de nochtans uitgebreide Clerckx-familie aanwezig, terwijl een week later de nog grotere ZWK-familie De Graeve uitblonk door afwezigheid. Dat de voorzitter richting sneeuw trok, wisten we. Wat hij daar ging doen, blijft voor velen onder ons een vraagteken.

...het maar niet wil vloten met het aantrekken van nieuwe leden. Zagen we begin februari nog drie nieuwkomers opdagen, dan zou er daar uiteindelijk blijkbaar maar eentje van over blijven.

...Marc M. een hele avond praatte met één van de nieuwkomers, die de weken nadien niet meer opdook. Vraag is: wat heeft hij allemaal in die man zijn oor gefluisterd? Trouwens, wisten jullie dat Marc zelfs twee stenen kan doen praten? Allé, dat zegt zijn vrouwtje toch altijd.

...we ter compensatie wel de bevallige verschijning zagen opdoemen van ene Stefania aan de piano. En Willy werd niet eens bleek. We hoorden vertellen dat er in het verleden al nauw met haar werd samengewerkt, zowel binnen als buiten het koor.

...ex-WK'er Chris Van de Velde op 8 en 9 juni te bewonderen is in het Lofttheater (Heistraat, Wilrijk) met de monoloog "Wees gul met uw organen".

...onze dirigent laatst enkele zwakke momenten kenden. Zo liet hij zich ontvallen: "Jullie doen me twijfelen". Een anonieme stem uit het publiek: "Doe dan maar al een gebedje."

...hij een voorzet op een gouden schoteltje aanreikte door de bassen te verwittigen dat hij "dadelijk zou stoppen, zo gauw jullie weer eens vals zingen". Te verwachten reactie vanuit de tenorkant: "Dan zou ik er al niet meer aan beginnen."

...hij aan een medezanger vroeg: "Heb je wel gehoord wat ik jullie gezegd heb?" Stem uit de achtergrond: "Daarop antwoorden, is onbeleefd."

...onze dirigent voor de start van een nieuw muziekstuk toegaf dat hij wat aan de luie kant geweest was. Maar dat was geen probleem, want in een vijf minuten durende toelichting hadden we het allemaal begrepen: "Bladzijde één sla je over, bladzijde twee ook. Dan keer je terug naar bladzijde één, maar die moet je weer niet meezingen..." En zo ging dat nog even door. Toen hij eindelijk gedaan had met zijn uitleg, kwam er één laatkomer in de repetitiezaal en kon jij opnieuw beginnen. Maar zo zot kregen we hem niet...

...we een uitstekende start meemaakten van de 'Platenkast', waarbij wel een aantal emoties gepaard gingen. Maar dat moet op die plaats dan ook kunnen.

...onze confraters van de Chorale Caecilia dit jaar de Johannes Passion van J.S. Bach op hun actief nemen met uitvoeringen in DeSingel op 25/03 en in Sint-Carolus Borromeuskerk op 26/03.

...wijzelf ook uitpakken met een misschien iets minder gekende, maar daarom nog wel mooie mis van Peter Benoit. Die wordt gezongen op 1 april (geen aprilgrap) om 10u30 in de H.-Geestkerk, Mechelsesteenweg in Antwerpen. Ze staat ook in het kader van het afscheid als pianist/organist Willy De Gezelle bij de ZWK. Gratis inkom.

...zingen in Sint-Jakob nogal wat emoties kunnen teweegbrengen. Je moet je als zanger helemaal kunnen afsluiten of over een olifantenvel beschikken om te kunnen verdragen wat daar allemaal verteld wordt en gebeurt.

...de "stoere" werkploeg van Radeske samen met Jos weer heel wat vogelkers tegen de vlakte kreeg. Raf houdt op zijn manier erg veel van deze activiteit. Het typische geluid van de zaagmachine (nee, dit is geen verwijzing naar Grietje hé) tovert telkens opnieuw een glimlach op zijn gezicht. Na zo'n dagje rijdt hij dan 's avonds voldaan naar huis.

(Mannen weten waarom)

...Veerle Janssens, de dochter van onze vroegere dirigent Karel Janssens, zopas een boek uitgaf onder de titel 'Vrouw aan de piano', twaalf portretten van onterecht veronachtzaamde vrouwelijke componisten. Van mensen die amper een schamele voetnoot waard waren in het verleden, maakte ze vrouwen van vlees en bloed. Ze combineert die portretten met haar persoonlijk verhaal van een zoektocht naar zichzelf in een jaar vol drastische veranderingen in haar leven. Het boek is in paperback in de betere boekhandel of op e-book te verkrijgen.

...de film over Jan Fabre, waarvoor Peter Strauven de (orgel)muziek voor zijn rekening nam, intussen vertoond werd in Reykjavik, Wenen, Montpellier, Tokio, Lyon, Athene, Venetië en zelfs in Abu Dhabi.

...Jos Lissnyder, de vorige titularis-organist van Sint-Jacob, ooit de eredienst verliet om naar de 'Vogelenmarkt' te gaan, omdat er op het koor zodanig veel gepraat werd als op de genoemde markt.

...Jan Van Mol (en Cristel De Meulder) het nieuwe seizoen van Calcant openen met een concert op 11 maart om 15u in de H.-Pius X-kerk (Groenenborgerlaan 212, Wilrijk). Het wordt een gevarieerd programma met orgelsolo, trompet en vibrafoon van Norbert Itrich, titularis-organist in de kathedraal van Santander, en zijn twee zoons onder de titel 'The Lazy Bird Family Band'.

De muziekeuze van Dré de Gezelle

Op 15 februari kreeg Dré de Gezelle de eer om als eerste een inkijk te geven in zijn favoriete muziek tijdens de 'Platenkast'. Het werd een mooi, bont palet. Zie hier de door hem gekozen nummers:

- Edith Piaf: 'Non, je ne regrette rien'
- Pergolesi: 'Stabat Mater dolorosa'
- Ramses Shaffy en Liesbeth List: 'Pastorale'
- Leonard Cohen: 'Dance me to the End'
- Willem Vermandere: 'Lat mie mor lopen'

De datum voor onze volgende 'Platenkast' is reeds gekend: 22 maart 2018.

Wij zullen dan genieten van de keuze van Johan Clerckx. Niet te missen dus. Enkel toegang voor onze leden!

De kracht van muziek

“Muziek als hulpmiddel”

Elena en Niek zijn al vijftientig jaar een koppel.

Sinds bij Niek dementie werd vastgesteld, is Elena ook zijn mantelzorger. De manier waarop ze omgaan met de ziekte, is zo inspirerend dat ze tot in Canada uitgenodigd worden om hun verhaal te delen. Tussen het reizen door gaan ze elke maand trouw naar de repetities van het Fotonkoor.

Toen Niek, die nu 82 jaar is, nog werkte, was hij accountant en vermogensbeheerder. De eerste tekenen van zijn ziekte kon hij heel slim camoufleren.

Elena: “Plots vroeg hij of ik mee kwam naar de bank. ‘Dan zien ze daar wat een leuke vrouw ik heb’. Maar eigenlijk had hij vooral mijn geheugen nodig.”

Hun verhaal is niet uniek. In Vlaanderen leven naar schatting meer dan 120.000 mensen met een dementie. Een grote groep, maar toch blijft het taboe torenhoog. “We moeten de ziekte niet verstoppen, maar leren omgaan met de symptomen en gevolgen. En muziek kan daar een krachtig hulpmiddel bij zijn.”

De kracht

Elena is sowieso een levendige prater, maar ze veert recht wanneer het woord ‘oer’ valt.

Elena: “Daar zeg je het! Muziek maken en klank creëren, is oer, het is iets dat we altijd hebben gedaan, instinctief. Kijk maar naar kleine kinderen: die zingen en neuriën zonder erbij na te denken. Als je dan ook nog eens samen met anderen zingt of muziek maakt, dan voel je telkens weer hoe natuurlijk en fijn dat aanvoelt.”

Bij Niek en Elena heeft muziek een heel centrale plaats in hun leven. Ze zijn al jaren lid van het Brugse Fotonkoor en gebruiken muziek op allerlei manieren in hun dagelijkse routines.

Elena: “De eerste keer dat Niek vroeg: ‘Mevrouw, weet u soms waar mijn vrouw is?’, schrik ik enorm. Je eigen partner die je niet herkent, dat is een klap in jouw gezicht. Nu roept Niek me met een mini-liedje, een melodietje. Als ik dat hoor, weet ik dat hij mij bedoelt. Dat is toch net zo goed?”

En er zijn nog andere manieren waarop muziek hen helpt om bepaalde uitdagingen te navigeren. Op een bepaald moment had Niek het moeilijk om zijn emoties onder controle te houden.

Elena: “De dokter schreef druppels voor, maar die hebben allerlei bijwerkingen. Daarom kocht ik een iPad: zodra de situatie te heftig werd, begon ik er muziek op af te spelen. Orgelmuziek, seculiere muziek, anderstalige manier: Niek genoot van elk nummer. Hij floot elke melodie mee en werd er zichtbaar rustiger van. Ik heb de druppels nooit meer boven gehaald.”

Muziek kan een medicijn zijn, maar zorgt ook voor fysieke ongemakken. Toen Niek een lelijke val maakte, werd hij met verschillende breuken opgenomen in het ziekenhuis. Zelfs ademen was die eerste dagen pijnlijk. Elena nam een cd met instrumentale muziek mee naar het ziekenhuis en net als thuis floot Niek elk nummer mee.

“Het stimuleerde zijn ademhaling en hij knapte zienderogen op. De andere patiënten vonden het prima en de verpleegkundige zei me dat ze geen slaapmedicatie meer moest uitdelen omdat Niek de hele kamer in slaap floot. Muziek is gewoon een wondermiddel.”

Bij het Fotonkoor

Al zes jaar zijn Niek en Elena intussen lid van het Brugse Fotonkoor, dat zich richt op mensen met dementie en hun mantelzorger. Het koor, dat zo'n vijftig leden telt, repeteert één keer per maand in Brugge.

Elena: “Onze huisarts verwees ons door naar het expertisecentrum Foton. Eén van de dementieconsulenten daar liet vallen dat er een koor zou komen, dat was misschien iets voor ons. Nieks eerste reactie? ‘Van z'n leven niet.’ Uiteindelijk gingen we toch een kijkje nemen. Sinds die eerste keer hebben we geen repetitie overgeslagen. Lag het aan Niek, dan gingen we elke dag. Als bezoeker zou je op een repetitie vaak niet eens weten wie de persoon is met dementie en wie hem of haar vergezelt. Dat is heel tof!”

Het Fotonkoor is veel meer dan alleen een muzikaal project. Het heeft allerlei onverwachte neveneffecten.

Elena: “We hebben veel steun aan elkaar. Dementie is toch een beetje je terugtrekken op een eilandje. Veel mensen gaan zich verwaarlozen. Maar op het moment dat je naar de repetitie gaat, heb je een reden om je best te doen. Niek is altijd een fiere man geweest. Hij kleedt zich op en dat inspireert ook de andere mannen. Vrouwen gaan nog naar de kapper. Er is een extra reden om je te verzorgen.”

Wereldwijd

Het verhaal van dit bijzondere koppel is zo inspirerend – en Elena vertelt het zo vlot – dat ze veel gevraagd worden om lezingen of getuigenissen te geven. De voorbije jaren reisde het koppel samen de wereld rond: Frankrijk, de Verenigde Staten, Canada...

Elena: “Niek en ik zitten inmiddels al zo lang in onze situatie, dat andere mensen naar ons kijken en beseffen: als zij het al zo lang volhouden, dan is er hoop voor ons. Mensen zijn vaak oprecht verbaasd dat we nog zo ver reizen. Jouw leven is echt niet afgelopen wanneer de diagnose van dementie valt. Het is wel zo dat ons leven er anders gaat uitzien, willen of niet. Bepaalde knoppen moet je nu eenmaal omdraaien.”

Wens

Niek omschrijft zichzelf als ‘geen muzikkenner, wel een liefhebber’. Hij heeft een brede smaak: van orgel- en kerkmuziek tot populaire liedjes. Hij vindt het jammer dat veel koren in hetzelfde repertoire blijven hangen.

Elena: “Altijd dezelfde nummers brengen, is niet alleen saai voor de koorleden, maar ook voor het publiek. En het is stigmatiserend. Alsof deze mensen alleen ‘De lichtjes van de Schelde’ kennen. Ze noemen dementie dan wel eens ‘ziekte van verlies’, maar het is veel zinvoller om je te focussen op wat er nog wél is, wat patiënten nog wél kunnen. De partituren kun je het beste aanpassen zodat er niet overweldigend veel info op staat, en ook multi-tasks – zingen en klappen tegelijkertijd bijvoorbeeld – ligt moeilijk. Maar verder kunnen alle koorleden nieuwe dingen leren, ook moderne muziek. Dat is fijn om naar te luisteren. En zien dat je partner iets nieuws kan, maakt je zo fier.”

Twee keer per week gaat Niek naar een verzorgingscentrum.

Elena: “De andere mensen die daar komen, vragen specifiek wanneer hij komt. Ze weten dat er dan altijd muziek op staat en dat er een leuke sfeer hangt. Eigenlijk zou het toch alle dagen zo moeten zijn. Of Niek nog een bijzondere wens heeft voor de toekomst? Leuk zingen, alleen dat.”

(Tekst van Sofie Rycken uit Stemband, een uitgave van 'Koor & stem')

Personalia :

Overlijden:

- Op 17 februari 2018 overleed in WZC Meerminnenhof te Mortsel Renée Van de Zande. Ze werd geboren op 13 april 1936 en was de echtgenote van Frans (Sus) Adriaensen, oud-lid en standvastige sympathisant van zowel Eigen Krabbels als van onze concerten. Hij woont momenteel in WZC Meerminnenhof, Hollandse Tuin 3 Kamer 1A2D in 2640 Mortsel.

De ZWK zal Renée op gepaste wijze herdenken tijdens de jaarlijkse gedachtenisviering.

Onze voorbije activiteiten :

Zondag 4 februari 2018
Zondag 11 februari 2018

Heilige Geest - 5e Zondag v/h jaar
Sint-Jacob - 6e Zondag v/h jaar

In de nabije en verre toekomst :

Zondag 4 maart 2018 - 10u30
Zondag 11 maart 2018 - 10u00
Donderdag 29 maart 2018 - 19u00
Vrijdag 30 maart 2018 - 19u00

Heilige Geest - 3^e Zondag v/d vasten
Sint-Jacob - 4^e Zondag v/d vasten
Heilige Geest - Witte Donderdag
Heilige Geest - Goede Vrijdag

Zondag 1 april 2018 - 10u30

Heilige Geest – Pasen
!!!! Mis van Peter Benoit !!!!

Zondag 8 april 2018 - 10u00

Sint-Jacob - 2de Paaszondag

Dinsdag 1 mei 2018 - 14u00

Wandeling - bezoek "De Zegge"

Vredesconcert

In samenwerking met dameskoor Marcanto
Zaterdag 24 november 2018 - Hoogstraten
Zaterdag 8 december 2018 - Antwerpen

Werkten mee aan dit nummer :

Raf Van Bortel, Marc Mattheussen, Peter Strauven, Luc Korthoutd, Ludo Engelen, Jenny Backx, Jan Leers, Tony Ah Munn, Rik Neel, Johan Clerckx, Guido De Graeve, Marcel Coppens (v.u.)